

ДІЛО

Віддає: Видавничча Спілка „Діло“.

Львів, 18. квітня 1917

На Заході йде вже від кількох днів битва, одна з найбільших в людській історії. Наприкінці страшніх сил, механічних і людських сили ються французько-англійські армії непримиримою битвою побіді в полі, а до побіди на боєвінці політичним і дипломатичним: ходить ім'я про Росію — велика побіда на Заході додала би сили тим політичним кругам Росії, котрі хотять вести війну далі, до військового кінця, і онесли би ті російські круги, котрі війни вже доволі і котрі склинили до мирної, хочби і окремої. Великі і важливі питання, питання будучості народів і держав Європи, називають у сих критичних дніх до вже може недалекого рішення, а коли як коли, то якраз тепер можна говорити про „історичні дні“, не надуваючи сеї навви для першої нагоди. З запертих відділком при слухається сині глухий відгомонають многоважливі події і процесії український загал у Галичині: немає в нас родини, що не журилась-більше за свого батька чи сина, котрі живе і здорове при дальшому веденні війни кождої хвилині висить у непевності, тай немає в нас ні одного українського громадянина, котрій не був би свідомий сього, що доля також українського народу важить ся нині на теренах історії.

Коли так на всесвіті цей розвивається один з кінцевих актів кривавої драми, і коли так у журні за життя найближчих і за хід на сучасний, в складеному духу супроти незалежного від нас завтра живе в дні на день український громадянин по містах, місточках і селах Галичини, пробуючи латати звіддані вже рани і бодай в часті відбудовувати знищенні позиції національного життя, — в той сам час і на такім історичному таїнстві ся в гуртах нашої столової інтелігенції настригло до завзятості, аж на сторінки газети витягнутої, всими патетичними віджиками прикрившої суперечки на тему: чо верши має право поклонити ся митрополитові гр. Шептицькому, п. Романчуку чи п. Левицькому? Це не знати, коли приде в Росії Митрополит, не знати навіть напевне, чи взагалі приде в недалекім часі, а вже маємо дуже інтереси і будуємо перепалку за те, хто має право і хто не має права „репрезентувати український народ“ перед високим церковним дістинником! Справді, треба шапку скинути перед сильними нервами нашої інтелігенції — що в таких часах серед неї знайдуться люди, котрі можуть до таких спорів пристрасти ся, і що виновність таких спорів перед очима загалу нашого і чужого — вона з антильською терпеливістю вносить. Будучі історики духовної культури нашого покоління будуть начудуватися — скому добруму смакові і съому розумію поваги хвалі, що так значимо виявилася у аматорів формах тих боїв між нашою „опозицією“ і нашою „правицею“, котрі майже по самі береги винесли політичну свідомість деякіх наших кругів. Хто має стояти на чолі тих, котрі досягають щастя першими поклонитися Екесу Митрополитові? — се новий „предмет“ сих гомірських спорів. Боже кріпкий! Якби повстали з гробу Шевченко і Куліш, Драгоманів і Франко, то навіть зачесть першим привітати тих, тих справді творців новочесної української національності, навіть за се не повинно би бути прилюдної сварки серед неї інтелігенції — якби була в той час у тій інтелігенції сяка така міра почуття достоїнства, такту, стиду або бодай скінчності. Но є річи, за котрі не пристоїть змагати спорти культурний люднін, і є спори, котрі рішаться ся в чотирех стінах, а не на прилюднім видовищі.

Спори вже не те, ні из хвилю не припиняються, щоб у витягачо такожі сварки були чим-будь винні навіть висше два наші послі. Ні, се неща рука і ч'язь інша система...

Хоча серед пануючих відносин воно нині відмінно, то все таки годі розповісти з нацією, що здоровий політичний інстинкт усуне нарешті також у відповідних українських кругах антибільшовицьку сварливість; що український загал

входить що-дня рано
крім понеділків.

РЕДАЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 18, II пав.
Конто почт. шахи. 26.720.
Адреси тел. „Діло—Львів“.
Число телефону 264.
Рукописи
рекламні не звертаю.

ПЕРЕДПЛАТА	
в Австро-Угорщині:	250 к.
Італія	250 к.
Чехословаччина	250 к.
Угорщина	250 к.
Болгарія	250 к.
у Львові (без доставки):	250 к.
Італія	250 к.
Чехословаччина	250 к.
Угорщина	250 к.
Болгарія	250 к.
За замову адреси платити за 50 к.	

ЦІНА ПІДПЛАТИ
Офіційна підплата, залежно від
кількості листів, від 10 к. до 250 к.
Часопис видається відповідно до
закону: 1. квітень 1916 р.
Міжнародна підплата 2 к.
Офіційна підплата відповідно
до залежності від кількості листів
у Львові 10 к.
за кількості листів 250 к.

Начальний редактор: Д-р Василь Панайо.

Ціли і дійсність французької офензиви.

БЕРЛІН (Бюро Вольфа). Під час наступу на французькі рови серед непріятельського опію над Еною і в Шампані до рук німецьких військ дістався французький приказ, який як найкраще представляє, які цілі хотіласяся французька управа армії наступом на північ від Ренс 16 с. м. Як виходить з того приказу, французи мали намір виконати широкий окупуючий рух, звернути на схід проти німецьких становищ під Бріон. Зізнані положені, взяті далі на північ, доказують, що ці цілі наступу були подібно широко означеної. Як же представляється положення в дійсності тепер, по розпочатю наступу? Правда, наша перша лінія наслідком 16 днівного безперервного опію є тепер вже тільки становищем в ямах і в діяльних місцях Французів вдерніся до тієї давнішої першої лінії, але з се тим менше діяв, бо німецькі вояди, що як найбільше ощаджували людський матеріал, тільки дуже рідко обсадили ту лінію. Ті в Богатих місцях удається вже 16. с. м. по поп. вибрати внові непріятеля знаменитими противаступами і з військом заглиблені попередньої першої і другої лінії, що однаке є без значення для загального положення, німецьке становище в сій околиці знаходиться непохитно в наших руках. Нічого не усягнено з тих широко закроплених цілій, які французька управа армії визначила своїм корпусом в перші дні наступу над Еною. Сю невдачу непріятель мусів оплатити незвичайно важкими втратами.

Керенський проти Українців?

Львів, 18. квітня 1917.

Краківський „Illustrowany Kurier Codzienny“ приносить отсюль, трохи неімовірну вістку: „Невинайно сильне вражене викликала в петербурзьких політичних кругах остання заява вісесійного досягнення міністра Керенського проти Українців. Провідник російської соціалістів стоять на тім становищі, що Українці ніколи не повинні одержати в Росії та, що євентуально одержати Поляки На Його бо думку, Українці — властиво тільки частині російського народу“.

Вістка ця видіється ся нам неправдолідіною в огляді саме на цілі дотепершнє відношення Керенського до української справи, яке видане між іншим в поданні нам вчера телеграми київських Українців до нього. В Думі Керенський не раз виступав в обороні українства, і то радикальніше, ніж хто інший. Домагав ся він при тій повній національній волі для рос. Українців до автономії України включно. Скоріше можемо припустити, що саме панам із „Курєра“ хотіло ся-б, аби він був вілком іншої думки.

Урбан, Бернрайтер і Бобжинський внесли димісію.

Відень, 17. квітня 1917.

У внутрішній політиці Австрії наступила нова орієнтація, а саме, парламент має бути скликаний без утворення тих „передумов“, яких домагав ся в дорозі октроювання Німецький Національний Союз. З огляду на се міністер торгівлі Урбан і німецький міністер без теки Бернрайтер, які вступили до кабінету як мужі довіри Німецького Національного Союза, внесли димісію. Рішене в справі димісії обох міністрів ще не вдало.

Крім того мав внести димісію також польський міністер без теки Бобжинський.

Парламент має бути скликаний коло 20. мая.

ВІДЕНЬ (Ткб) Як доносять дневники, таож міністер для Галичини Бобжинський подав ся до димісії, бо не осягнено управильнення справи відокремлення Галичини в формі, рішеній польським колом. Деякі дневники вказують на те, що польське коло ще не ухвалило рішення, отже не є неправдолідіне, що димісія Бобжинського ще не є неминуча.

Алексєєв затверджені начальником вождом.

ПЕТРОГРАД (П. Аг.) Тимчасове правительство затвердило ген. Алексєєва на становищі начальника вождя всіх російських військ.

Конгрес делегатів робітників і жінокрів.

ПЕТРОГРАД (П. Т. А.). Конгрес делегатів робітників і жінокрів ухвалив резолюцію, що би тамчасове правительство завело шляхом розпорядку 8 годинний день праці. Підприємствам, які працюють для національної оборони, мають бути дозволені назавжди години.

На кінець засіданю конгрес виставив отсія домагання: внесене класових ріжниць і титулів, радикальна реорганізація місцевої самоуправи, нова конфіскація всіх царських, церковних і монастирських земель і віддача їх се ллям. Деякі з цих рішень земельного питання оставляється ся конституантами.

При кінці засідання виходосив Плеханов промову, в якій підніс значне рішення конгресу для загального веденя війни і визнав до правді згоди.

Конгрес закінчено відспіванем марсельзи.

Воєнний етат Америки.

ВАШИНГТОН. (Б. Райт.) Сенат ухвалив одноголосно воєнний етат в сумі 7 міліардів.

Антинімецькі демонстрації в Бразилії.

RIO DE JANEIRO. (Ткб) Обурені населення проти Німців росте. В Ріо Allegro товна кибула ся на 270 німецьких домів, повривала щильди і повибивала щиби. Підвалено готель Шміда і склеп фірми Бромберг і Гакер, підносили окулки в честь Бразилії і союзників. 5.000 осіб намагало ся кинути на збори, скликані німецькими гімнастичками. Президент Республіки і міністер війни думають про зарядження в цілі привернені лиць.

BUENOS AIRES (Б. Ав.) Німецький посол вис у міністра загорянських справ протест із залишивши антинімецьких демонстрацій.

Новий перегляд ополченців.

ВІДЕНЬ. (Ткб.) Урядове оповіщене варем дуже покликане ополченців уродженців в роках 1871—1867 до нового перегляду та до спеціального перегляду всіх уроджених в роках 1893—1867, які були виняті із служби із застороженою перед тим незадатності до всякої служби. Покликані сим оповіщеннем мають зголосити ся в часі від 23 до 30. квітня с. р., а перегляд відбудеться в часі від 17. мая до 14. червня.

Російські політичні емігранти вертають через Німеччину у Росію.

ЦІРІХ. (Ткб.) Днівник „Zurischen Neueste Nachrichten“ доносить, що небавом нова група вертаючись із Швейцарії—російських політичних збегів'їв удається ся дорогою на Німеччину до Росії. Німеччина дає їм вільний переїзд. В заміні за те має бути відповідане число швейцарських Німців, інтернованих в Росії, відслані через Голландію до Німеччини.

Найновіші вісти з Росії.

Перед скликанням конституціоністів.

ПЕТРОГРАД (Пет. аг.). Конгрес представників робітників і жовнірів з штату Росії призначив звіт про конституціоністів. Буде вона основувати ся на слізочих принципах: Збори мають бути скликані до Петрограду як найскоріше на підставі загального голосування. У виборах мають участь армія і ціле населене, але військо активне віддає свої голоси окремо. Жінки мають рівне виборче право як мушини. Вік, що має право до голосування, буде визначений на 20 років. Ради представників робітників і жовнірів будуть наглядати вибори до конституціоністів. Конституціоністи затвердять політичну у праву в Росії і основні закони та розслідують передовсім егідну справу, а далі виробить робітниче законодавство, економічно переведе його ревізію. В кінці буде радити над справою національності, над справою місцевої автономії і над усіма справами о міжнародному характері.

Пропозиційне правительство і робітничий виділ.

МІЛЯНО (Ткб.). До „Corriere della Sera“ доносяться з Петрограду: На зборах робітничого виділу військовий лікар в разі полковника Стеклов доказував в довшій промові, що пропозиційне правительство в цілковито залежне від робітничого виділу. Робітничий виділ може кождої хвили, як іншки схоче, взяти владу у свої руки, але не хоче цього, бо воліє послухувати буржуазійним правительством, щоби також буржуазійні класи приймали без опору зарядження, які стрінгубіть ся в невдоволені, коли видають їх безпосередньо соціалістичне правительство. Інші бесідники заявили, що пропозиційне правительство є рапше ворогом ніж приятелем, що не треба признавати іншої поваги, крім сеї, яка виходить безпосередньо з революційної демократії, що треба зважи-

ти війну і не треба признавати договорів, заключених царським правителством з іншим правителством. Натомість провізоричне правительство поширює між населенім відози, в яких підчеркує конечність відози і понехання супроти небезпек, які грожать, внутрішніх непорозумінь. Військові самоходи, що переїжджають вулицями Петрограду, розкидають полетні письма. В одному листку, писаним до жовнірів і робітників, сказано, що вони мають памяті про те, що в настанні відлиги німецька флота буде на магати ся передерти у Фінський прорів, щоби влезти на Петроград, супроти цього є конечна організація праці, карніт і призначане власті офіцієв. В Москві, Києві і інших містах робітники не годяться в поведенням петроградського робітничого виду.

БЕРН (Ткб.). До „Echo de Paris“ доносять з Петрограду дорогою на Лондон: Пропозиційне правительство складається на робітничий виділ відновідальності за дезорганізацію комунікаційних відносин, що наслідком є недавні впроваджені Петрограду. Армія на фронти має, як здається, ся, сей самий ногляд на сю справу, що й правителство.

БЕРН (Ткб.). „Petit Parisien“ доносять, що в Петрограду стараються ся є ті, щоби намовити кількох членів робітничого комітету до виступлення в склад провізоричного правительства. Ті старання підприємуть радикальні круги.

Соціалісти з Георгієм оголосили відозву, в якій жадають цілковитої автономії. Георгій з окремим правителством, урядниками і парламентом. Соціалістичні представники всіх кавказьких народів відбули в тій справі д. 10 с. м. конференцію в Тифлісі. Видно — много в тих соціалістів із невірних петроградських заяв відповідно до війни на фронти кавказьким, де треба ся увільнити Вірмен.

Перед конгресом соціально-демократичних організацій.

ПЕТРОГРАД (Пет. аг.). Провідник соціалістів Ленін, що д. 16. с. м. вернув із заслання, дав виступ у зборах представників соціалістичних організацій меншості і більшості і народних, скликаних в цілі дискусії над справою регенерації всіх соціально-демократичних напрямів. Ленін критикував програми всіх соціалістичних організацій і візував їх до утворення нової соціалістично-комуністичної організації. Кількох по-лів з організації більшості і меншості заявиво ся проти принципів, яких боронив Ленін. По довшій дискусії приняли збори більшості толосів революцію, яка заявляється ся за скликання одностайного конгресу всіх соціально-демократичних організацій.

Нереночний на відпустці.

ТУРИН (Ткб.). До „Stampa“ доносять з Парижа: Міністер справедливості Керенський із за переприємством пойде на деский час до санаторії в Москву.

Цenzura znowu funicjonalne.

ЦІРІХ (Ткб.). Приватна телеграма. „Zürische Neueste Nachrichten“ доносить із Стокгольму, що від 4 днів не надійшли до Швеції ро-

мартильогії нашої церкви. Арештовані священики, замінені держов, насильне обсаджувані парохій православними попами, провоковаючи почутів католицьких умисним затирканням ріжниць між церквою гр. кат. і православною, а є річи, які мусіла пережити українська гр. кат. церков.

Та під час сего виявилися і недостачі. Показалось, що церков наша не була як слід приготована на тяжку борбу з сильним в фізичній аргументації наїздником. Показалось, що велика любов нашого народу до церкви і віри червала свої аргументи в традиції і позерховності. Брак було за се у многих аргументів, которых жерелом знанс. І тому то однини, коли побачили, очима ляка, що російське православ'я не противиться традиції і поверхності нашого обряду, коли прийшли ще аргументи фізичної матерії, кидали свою церков віру. „Знанс то сила“ — і того знання основних ріжниць між церквою нашою українською гр. кат. і церквою російською бракувало, а вдається ся і нині ще бракує у многих серед нашого народу. З браку того знання, з браку живої віри, в добрій вірі приймали однини нашого селянства пра вославного батькішку, і не привикуючи, що тим врадили свою церков і віру.

Позбавлене духового проводу — не хотячи приняти російського батькішку, наражалось українське село на секутори адміністраційних властів. Посилало тоді в село салдатів по рівніші, переважно ревізії без причин, обкладано селян наїтаками, а все те під замітом ма велінства і австро-фельства.

Кинулись в перший жір на се, що найдорожче нашому народові, і що держало ся найсильніше при своїй нації, а се на українську гр. кат. церков. Настали часи правдиво-

сіївські часописи. Знесена недавно цензура знову функціонує. Застроено також ревізію на гравині.

Один вечір у таборі виселенців в Гмінді.

Гмінда, 12. квітня 1917.

Табор українських виселенців в Гмінди в Нижній Австрії, є велике українське місто на чужині. В ньому до 30 тисяч мешканців. Жаль тільки, що ті мешканці трохи за пізно злізли до організації свого громадянського життя.

Тепер має табор свою низину гімназію (перед тим була та гімназія в Кірхберзі). Вона поки що в гостині в двоповерховому будинку із міською народною школою (10 мінут годує табором в Unier Wieland). Там є і гімназія, які курс.

Ученики мешкають в таборі в двох гімназіальних бурсах. Директора гімназії заступає д-р Н. Конрад, католик в Тернополі, а учителями є пп. Омелян Бачинський, Місіківський, Ростислав Заклинський, Чичка і Слободянчик.

При головній вулиці табору засідає народна школа. Має 56 класів і до 30 учительських сил; веде її добрий народний робітник, директор Гарматій. Там є і перший рік учительського семінарія з 30 учениками, веде його учитель п. Коваль.

Під лісом в наздоровійші частині табору є 8 бараків дівочого і хлопячого захисту (Kleider und Mädchen-Hofe). З того 2 гімназіальні, 1 реальнічний і 5 школи в народних школах. Гімназіальну бурсу веде п. Слободянчик, інші директори Іван Бобовський.

Просвітну роботу веде в свої руки голова на читальні „Просвіта“ (має велику театральну салю з просценіо для оркестру) зі своїми філіями, б'ома секунднічні читальні. Ось ті читальні: Читальня Ім. Івана Котляревського, гр. Андрія Шептицького, Тараса Шевченка, Бориса Грінченка, Юрія Федъковича та Івана Франка.

Читальні Ім. Івана Котляревського, маленьку книжарню та розпродажу газет, а читальні Федъковича, Шептицького та Шевченка зкладають велику народну чайно. Читальні Грінченка має у себе величезну школу.

Є тут і жіноче Товариство „Самаританська Поміч“, що опікується хорами по шпиталях. Відвідують хори, приносять газети, книжки, а дітям медиків, вукорів. Головою є студентка медицини п. Шкідерівна.

Дуже рузвійний «Драматично співаксько музычний кружок». Устроє вокально оркестральний концерти, драматичні вистави, недавно тему вистави „Наталку Полтаву“. Оркестр має двадцять вілька членів; диригент інженер Фірзі. Голова кружка студент медицини Кокодинський.

Учителі зважають знову відділ „Взаємної помочі“ учителі Галітичін і Буковині. Мають спів мідальництво, головою його є ціло дати добру літературу. Від 1. мая відкривається свій орган „Українська Народна Школа“.

За стараням о. Короля, вароза табору, рішилося „Креєвий кредитний Союз“ отворити тут свою філію, яка на дніх має почати свою

”Друге жіноче товариство „Жіноча Грека“ єде, на жаль, від кількох місців зану жити.

Нинішно весь народний добробок, що і слід не лише ся по народній праці. Надужити салдатів так в ріках матеріальних як моральних. Одним словом треба будо великого засторія, силі духа і моральних засад, щоби о перші сті демократізаторським впливам російської адміністрації. І тим подіям дас вираз в частині народна поезія.

Чи ти маліш в цілому відом, чи ти від землем? Чо до мене не праходжим слова ульяні? Чо до мене не приходжим звітами дутами, Піднімаші серотонію місії Москівські? Скоре сонце рано відє сладими смію, Шо в сідах споротили в літучими юношами? Сяду ввечер вітівочками таї разом запіччу, Коли ж я та маліш муму, що раб побачив: Серес моє розуму, як я ніагадаю, Як я собі разом иклю — тепер не відомо, Нікто же не пістяєш — штрепц не поймі, Так могути, щоб я гвалта, що ся в тобі діє? Борік підре бубмеський в відгорі чудеса, Присеси місії відміту від із малого. Щоб я відішов чи що живе в болі в Москівські, Чи єсли го забаху разом в вітівочками? Красиві тоді сіті блесківські, які та сумнівські, Засмутиться долю і вік місії молодецькі.

Серед таких відносин пережило українське село майже рік. Терпінням не будо границь, але буде пробісків надії красних часів, повороту своїх, а з ними покінченої долі. Робісно собі рожеві надії на зміну поглядів: на те, що ж тепер за ті всі терпіння, жертві життя і крим поплине наше національне життя на всіх полях руслом чистим, без перешкод.

діяльність. Річ незвичайно важна для тутешніх виселенців. Тисячі гроша виселенців пропало тільки тому, що скорше не постаралися тутешні громади о свою касу.

Три поважні фонди є вже в таборі.

Перший, це фонд збігів (*Flechtlingsfond*), товарство, що складається з Німців і Українців. Повстало воно ще в 1915 р., на жаль до грудня 1916 р. не давало знаку життя. Тепер відновлене, може в дечому помогти виселенцям. Існує тепер до 30.000 К маєтку, який в разі розв'язання табору переходить на тутешніх тов. "Просвіта", згайдно на 5 сотиковий фонд.

Другий, це фонд "відів та сиріг" по українських стрільцях. Зібрали його д-р Маковський, начальник бюро посередництва праці в таборі, в датків людей, що ішли на роботу. Фонд винесено-шлось 15 тисяч кор., в зараді цього товариства є д-р Кость Левицький, д-р К. Трильовський і д-р В. Маковський.

Третій, це 5-сотиковий фонд "гмінський захист українських дітей", сердечний дар самих нещасних населенців своєму зруйнованому краєви. А повстав він так: з початком 1916 р. зарадило міністерство справ внутрішніх, щоби виселенцям в таборі надійним до праці виплачувано по 5 сог. денни. Виселенці в гміндськім таборі рішили сих п'ять сотиків не брати, але призначили їх на виховання українських дітей, як вернутися до краю. І так повстав фонд, що має сьогодні триста тисяч корон готівки.

Всім справами орудує поки що організаційний комітет, який випрацював вже статут сего будучого товариства в Галичині п. н. "Гмінський захист українських дітей" і висидав їх тепер до затвердження властим.

Голова організаційного комітету — провідник української громади д-р Іван Ціпановський, почестні президенти — комісарі табору д-р Бухнер і д-р Білинський.

Вечером приїхав я до Гмінду і пішов сейчас перейти по таборі. В школі була власне проба селянського хору. Зорганізував його перед двома місяцями професор Омелян Бачинський. Тутешня співальська громада чомусь не вірила в можливість зорганізування такого хору. Тепер власне приготовлюється ся селянський хор до першого виступу на великім концерті Тараса Шевченка, що відбудеться тут дні 29. квітня. На ньому має говорити д-р Кость Левицький, співати п. Носаєвич, тепер в театрі в Празі, і грati п. Бережницький, тепер у Відні.

По дорозі вступив я до секційної читальні ім. гр. Андрія Шептицького. Там засідання відбулося під проводом голови читальні учителя п. Зазулка в справі "Хрестин" читальні. Всі майже секційні читальні вже малими концертами похрестили свої читальні, отже чит. Т. Шевченка концертом Шевченка, чит. Ів. Франка концертом Франка і т. д. — тепер черга на ту читальню. Порішено приготувати ті хрестини на євентуальний приїзд митрополита до Відня, а може і Гмінду.

Спішу ся, бо в великий театральний салі читальні "Просвіти" заповідженні збори в справі революції в Росії.

Сама битком забита, а громади людей ще на дворі. Реферують пп. Сандул, Шумей, о. Шуль. Нарід слухає з запертих відхідних, по проковах гучні оплески. Люди таєм захоплені, що забули на ту хвилину про свої щодені болі та відні..

Збори покінчені, а вже в малій побічній салі починається проба інтелігентського хору, також проба до концерту Шевченка. Веде Його п. Воропчак, дуже музикальна, тільки може трохи за нервову людину, але кажуть, що дірігенти мусить таки бути...

Рівночасно відбувається ся в читальні ім. Ів. Франка нарада ремісників (столярів, кравців, шевців та ковалів) тутешніх баракових варств. Є іх тут до п'ятисот, а десь перед двома тижнями були святочні виставлені щось 70 учеників. Тепер рідять про свої справи. А ще в якісні читальні проба драматичної секції селянського драматичного кружка. Недавно виставили він і то дуже гарно "Ворожбіта". Режисер проф. Міськевич. Я вже не міг там іти, та ще по до розі вступив до серця табору "Lagerinspektion".

В однім куті сего предового бараку, головної квартири головного інспектора п. Дмитра Луканюка розбіг свое коханче шагро наш артист мальяр п. Микола Федюк, визнаний краківської та монахійської академії штук красник.

"Ательє" — велика кімната з можливо великою висотою, тепер освітлена трохи електричними лампами. Артист при праці. Кінчить в первовинном поєханні баракову картинку.

Дивні се картинки. Не найдеш в них нісонця ні радості. Сірі вони, якісь такі сумні, та болючі. Ось портрет гуцулки, молодої дівчини. Гей, якож вона там була на тих своїх верхах, при тій своїй "маржинці" — весела, радісна та дужа, а тепер і не пізнаєши. А там під бараком сів старий господар, добрий господар із тернопільської землі, із очій його пливє до тебе такий туний, страшний біль, тає тута за тим

своїм селом, що покидаєши його скоро і шукаєш іншого. Та не найдеш... Артист не найдеш іншого і малиював се, що було і він. Як ми працювали, обіцяв він в короткі щось дати своїй громаді, що буде справдішною пам'яткою в Гмінду. Аж до крайності скромний артист не хотів нічого більше про се сказати.

З вікон поїзду, переїзжаючого біля табору, я подивився ще на нього. Він вже спав, а в нім 30.000 українського народу снуло про скорий поворот до дому.

Найбільшому Громадянину Галицької України!

Складки на портрет ІВАНА ФРАНКА треба посыпти на книжочку щади. Краєвого Союзу Кредитового у Львові ч. 4.000.

НОВИНКИ.

Львів, 18 квітня 9/7.

— Про повернення Шептицького доносить "N. Fr. Presse", що митрополит не міг минуло-го тижня вибрати ся в подорож до Австрої з огляду на стан свого здоров'я. Як тільки стан здоров'я митрополита позволить, він віде до Стокгольму, а звідси через Берлін і Краків до Львова. В Петрограді тішиться митрополит повною свободою. Дозвіл на повернення до Австрої дістав митрополит від теперішнього російського начальника вожда Алексєєва.

— На український сирітський фонд пристав до нашої редакції квоту 1000 корон посол Микола Василько.

— Нові російські урядники в синуковані Галичині. Петроградське "Вечернє Время" доносить, що до окупованої часті східної Галичини вже вислано нових урядників, що тішать ся довірем революційного уряду. Їх завдання має бути уряжене в Галичині нових суспільних організацій, а також реорганізація тамошніх відносин між населенням і окупантінами властим.

— З Народної Торговії подають до відома: Приділ цукру, який дістав місцево Народна Торговля, не вистарчав для розділення поміж всім заглошуючою спілки, консуму та комітетів а-превізійні. Щоби одержати більший припід, просимо всі спілки, консуму та комітети а-превізійні, котрі мають заездине в місцеві ц. к. старости, що одержать потрібну "Карту по бору на цукор" найменше на один вагон місично, що би безповоротно подали до Народної Торговлі письменно, на кілько вагонів місечно таку карту дістягнути. Заразом просимо о точні поданні, від кого, в якій кількості і по якій ціні побирали до тепер цукор, а також, яка є і буде під той час місцева тарифа максимальна на цукор.

— Влісі у львівській університеті в літній семестр в нормальнім реченні відбуваються ся в часі від 12—26 квітня 1917 р. Всіх Українців, що будуть вписувати ся на університет, просять ся в цілі евиденції зголоситися до "Акад. Громади" вул. Панська 11 а, II. поверх, в часі між год. 10—12 перед полуночю.

— Кривавий душ. В 1813 р. в однім італійським місточку лутилось съяс якож незвичайне явище. О другій годині із полуночі небо нагло потемніло, а то по съї причині, що між небом і землею злягала у візду хмаря червоні краски. Населене місточко в страху повибігало на вулиці. Всі вже думали, що настане конець світу. Там ставляли щора з більшою; ціле небо зливалось так червоним, наче розжарене велизо. Загуркотів грім, замерехотів бліскавка і нагло в хмарі почав падати дощ. Нарід ще більше налипав ся: дощ був червоні краски і був похожий на кров. Кривавий дощ падав протягом кількох годин. Небо вигодогодилось аж під вечір. Греміти перестало, змаря перейшла; нарід за смокоті сл. і в чого-ж се падав червоний дощ? Отс попад місточком переходила хмаря куризи. Куризи ся були мохнаті на охру і була червона краски. І пригнав вітер здалека, ізза кількох кілометрів. Червона куриза падала на землю в домах, тому і дощ видавався червоним. Коли налипали съюго дощу в склянку, то куриза осіла на дні, а вода дощева лишилась прозорою, як звичайно. В Італії й до нині живуть люди, які кажуть, що за їх ділі падав справжній кривавий дощ. — Іого самі діди бачили. І ніяк їх не переконаєш...

— Чому він вітер? Чому теплий воздух підниметься в гору, до неба? Тому, що його випириє туди холодніший воздух. Як олій пливе по верху води, так і теплий воздух по верху холодного. Коли налити води в ту юсунину, в якій є олій, то вода опаде на діл і випре олій на верх. Подібно маєть съюг із теплим воздухом Сагри: Кого випириє в гору холодний воздух, що приходить із сусідніх сторін. З тієї причини вітер бував скрізь: коли в одній місцині погода теплійша, а рівночасно в другій

місцині холодніша, то зараз теплий воздух підирається в гору. Кожному відомо, що холодний воздухом легше відхиляти, ніж горячим. Холодний відхиляє тому легше відхиляти, що при кождім відхиленні входить в груди свого теплого воздухом увійде в груди людина. Тим теплого воздухом увійде в груди людина. Слідеть, що холодний воздух держиться долом, коли тимчасом теплий воздух лежить і держить ся поверх того. Де по-года з теплішою і від воздуху нагрівається сильніше, туди і починає віяти вітер із сусідніх холодних сторін, а ради холодний воздух лежить в сторону теплого і сей рук воздуха відтром.

НА ВОЛИНСЬКІ ШКОЛИ.

"Пяткова система".

На необхідну потребу удержання 25 українських шкіл на Волині, які супроти останніх подій тим дозволі! відхиляти для української справи, кончили як найкорші і чакобильні жертвами

О. Северин Добрянський парох в Монастирі-Коляду від діячати 100 К (Дн.). — Придатковий Роман хорунжий пол. поч. 403 10 К (Дн.). — Ортинський Філіпп парох в Топільниці 10 К (Дн.); о. Петра Княжинського пароха в Тисаниці, Теодора Соневицького лікаря в Старій Самборі, Романа Шековича комісара забудови гірських потоків в Топільниці, о. Максима Хомишина пароха в Потоці, о. Лява Шумського візделителя в Стрілках, — о. Кульчицький Ераст Гочів 10 К: Осипа Кульчицького п. к. смер. офіціяла податкового в Ярославі, Станислава Кульчицького урядника при "Сільськім Господарі" у Львові, о. Целестинна Кульчицького пароха в Підгірчиках, о. Володимира Гнатрасевича в Лису і о. Евгена Адріана новича в Устриках дол., — о. Охримовича Романа пароха в Уричу 5 К (Дн.); о. Зинова Жегаловича візделителя в Самборі, Всевіяна Никифорука ц. к. лісничого в Танівії, Северина Сайка п. к. управителя податків в Сокали, Михайла Малиновського п. к. офіціяла податкового в Сокали і Богдана Ковальського ц. к. офіціяла податкового в Сокали. — Іван Стернюк 10 К. Андрія Жука, Сидора Кузика і Гавроля Гордого всі від Відні, Е. Нагірного у Львові і М. Грушевського в Яворові, — Юлія Гимкевичівна Зіблокі 5 К. — І. Бортник Урмань 5 К (Дн.). — Якішіна Франка учителька в Уричі 5 К (Дн.); Броніслава Голойдову в Самборі, Марію Іванусьову-Вацовичі, Олю Криницьку в Стрию, Лінку Ортинську в Михалевичах, Люну Якішіну в Рожануці — Іван Лазор, поручник пол. пошта 26-20 К.; клічу на ту саму суму новоіменованих поручників Миколу Яріша при 10 п. п. і Адама Мишака при тім же, Ярослава Церплю при 9 п. п. і Петра Савку при 90 п. п. — Кость Мациюк, в Унітічах і о. Павло Кікта парох в Унітічах по 10 кор. (Дн.); о. Ореста Тустановича душпастиря в Комарниках і Мирона Войтовича в Перемишили. — Чит. "Просвіти" на венеції Шевченківським в Кракові 219 К (Дн.) — Стефанії з Варіводів Охримовичі 10 К (Дн.); Ірену Шухевич в Лінці, Іванну Барчинську з Фрайштату, Ірену Кульчицьку Теллі, Олену Петрушевич зі Стрия, Гальку Залізнякову з Відня. — Л. З. О. Ронан Гаванський хор. УСС. 20 К. — Василька Вододимир, Сушину велику 5 К. (Дн.); Михайліну Кіїкову, жену священика в Сущині великих. — Яцишин Степан, поручник пол. пошта 265, 20 К; тов. Пукаша Гриця, Будного Корнила, Федоровича Степана, Богачевського Олексу, Кебрина Евгена, всі поручники 9. пол. піхоти. — Проф. Лев Гнатиашек, Віденський 10 К; Стефу Лотоцьку, учительку у Львові, Нусю Стисловську в Дев'ятниках, Флю Стисловську в Дрогобичі, Тосю Гасіану в Бабині, Стефу Кульчицьку, урядничку Краківського Союзу Кредитового у Львові. — Маріїка Лагодинська. Віденський 10 К (Адм.); і. Ірину Лучечківну, Віденський 10 К (Адм.); і. Ірину Константинівну, д-ра Никола Шилдайка, п-ю Камілю Ялькевичеву, Пороній, п. Івана Плака, Віденський 10 К. — Василь Гринів, поручник, поч. ві. 223. 10 К (Дн.); надпоручника Галібека, поручників: Ко-варіччук, Грицину, Лавришку і Тарновського, всі при 36 п. краєвої оборони. — Вояки і підпісники Українці Дн. Train Km. 43 зложили 50 К (Дн.). А саме: Стражак А. З К. Присяжний Ф. З К, Стажів М. З К, Яворський

